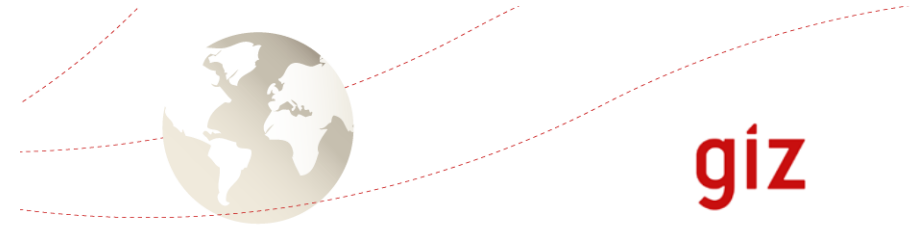

Koncept državne pomoći i okvir za državnu pomoć

Péter Staviczky

11. 11. 2013.

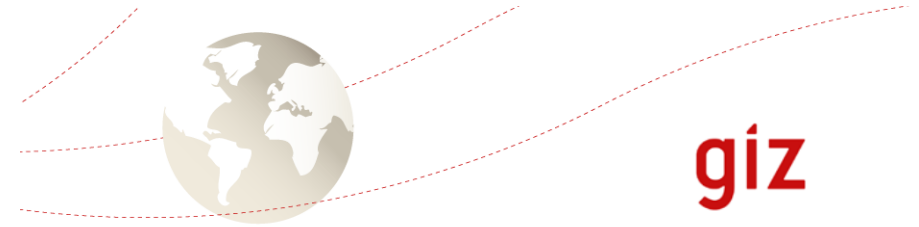

Koncept državne pomoć i pravni okvir

- Propisi o državnoj pomoći dio su propisa o konkurenciji (EU)
- Osnovni cilj je očuvati normalne uslove na tržištu
- Ograničava nacionalnu potrošnju i sprječava utrkiivanje za dobijanje subvencija
- Ne dozvoljava vladama da subvencioniraju neefikasne firme
- Pomaže održavanju i razvoju unutrašnjeg tržišta (četiri slobode)

State Aid Management Project
Funded by the European Union

Državna pomoć za države kandidate

- Unijeti pravila o državnoj pomoći u nacionalni zakonski okvir
- Održavati odnose sa Evropskom komisijom
- Razvijati institucionalno okruženje
- Dokazati institucionalni kapacitet za pravilnu primjenu pravila
- Praviti godišnje izvještaje sa procjenama
- Pripremati se za neosjetan prelazak na status države članice i uspostaviti listu postojeće pomoći

Koncept pomoći

- Član 107 (1) Ugovora o funkcionisanju EU / član 73 1. (iii) Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju
  1. Pomoć se dodjeljuje od strane države članice ili kroz državne resurse bez obzira na formu;
  2. Ona favorizuje
  3. određena preduzeća ili proizvodnju određenih proizvoda; i
  4. Ima potencijalni uticaj na konkurenciju i trgovinu između država članica
- Kumulativni elementi ovog koncepta, ukoliko jedan nedostaje – ne radi se o državnoj pomoći

Neka načela

- Opšta zabrana državne pomoći
- Izuzeci u Ugovoru o funkcionisanju EU i u podzakonskim aktima – moraju se striktno tumačiti
- Zakonodavac je Savjet uz ovlašćenje od strane Komisije
- Sopstvena pravila Komisije – „meko pravo”
- Zakonska pravila zasnovana na privrednim razmatranjima
- Važna je praksa Komisije i sudova EU

U bilo kojoj formi

- Treba procjenjivati ne ciljeve već efekte (173/73. Italija protiv Komisije)
- U vrijeme kada je odluka donesena
- Moguće forme (nije iscrpna lista):
  - Grant
  - Preferencijalni zajam
  - Subvencioniranje kamata
  - Mjere vezane za kapital / akcijski kapital
  - Garancije (čak i implicitne (La Poste T-154/10.))
  - Prodaja zemljišta
  - Privatizacija
  - Porezi, socijalno osiguranje i ostale naknade
  - Preuzimanje gubitaka
  - ...

0. Jedino je relevantna pomoć preduzećima

- Slučaj Klaus Höfner (C-41/90.): svaki subjekat uključen u *privrednu djelatnost*
- Zakonska forma, socijalni cilj, neprofitni stav: nije relevantno
- Vrsta finansiranja/ vlasništva je nebitna
- Privredna djelatnost (Com protv Italije C-118/85.): pružanje usluga ili plasiranje proizvoda na tržište, podrazumijeva određene rizike
- Podrazumijeva barem djelimičnu nadoknadu
- I država može biti uključena u privredne djelatnosti
- Neprivredne djelatnosti: javna ovlašćenja države (izdavanje pasoša, policija, sistemi solidarnosti, zadaci nadzora)
- Ekonomsko jedinstvo – djelotvorna kontrola T-480/09 ACEA
- Operativna infrastruktura predstavlja privrednu djelatnost ako se komercijalno koristi presuda u slučaju Leipzig-Halle (T-455/08 i T-443/08 potvrđeno u C-288/11 P)

1. Državni resursi

- Svaki javni budžet: na državnom nivou, regionalni, lokalni, savezne države, posebni fondovi
- Pitanje da li se može pripisati državi / neposredna ili posredna kontrola potrošnje
- Slučaj Stardust Marine (C-482/99.) – preduzeća u državnom vlasništvu
- Slučaj Preussen Elektra (C-379/98.) – budžetski uticaj je relevantan gubitak prihoda = korišćenje državnih resursa
- Slučaj Pearle BV (C-345/02.) – privatni fondovi
- France Telecom (T-425/04.) – potencijalno korišćenje izvora je dovoljno
- Izvori sredstava sa strane EU: pitanje odlučivanja na nivou EU ili države članice?

2. Favorizovanje

- znači prednost koja se ne može dobiti na tržištu pod uobičajenim poslovnim okolnostima
- Smanjenje svih „uobičajenih” troškova, olakšavanje rada – bez dobijanje nečega zauzvrat (ili ne po tržišnoj cijeni)
- Računa se i posredna i neposredna prednost (slučaj Mediaset (C-403/10 P) pomoć pojedincima - prednost učesnicima na tržištu
- Tenderi – javne nabavke *bi mogle* eliminisati prednost (tržišna cijena)
- Kompenziranje za javne usluge: slučaj Altmark (C-280/00.)
- Načelo tržišne ekonomije investitor/povjerilac – otpisivanje javnog duga (Tubaxec C-324/96, HAMSA T-152/99)
- Prednost ne uvijek kod direktnog korisnika (30-59. De Gezamenlijke Steenkolenmijnen u Limburgu)

2. Favorizovanje nastavak

- Pitanje rizika u slučaju privatizacije: T-268/08 Bank Burgenland – najviša cijena je odlučujuća
- Pitanje negativne cijene(Gröditzer Stahlwerke C-334/99.): razdvajanje aktivnosti države kao prodavca i kao donosioca javnih politika
- Kompenzacija za pružaoce javnih usluga (usluge od opšteg ekonomskog interesa):
  - Povjeravanje javnih usluga i obaveza jasno definisano
  - Parametri kompenzacije unaprijed utvrđeni
  - Nema pretjerane kompenzacije
  - Tenderski postupak ili troškovi tipičnog preduzeća koje se dobro vodi (najmanji troškovi) uzimaju se u obzir

3. Selektivnost

- Načela diskriminacije: sektorska, de facto, regionalna – opšte mjere
- Kompetencija / diskrecija nadležnog organa?
- Broj korisnika nije relevantan ako je makar i jedno preduzeće isključeno
- Slučaj CETM (T-55/99.), slučaj Maribel bis/ter (C-75/97.) – materijalna selektivnost
- Slučaj Adria Wine (C-143/99.): treba ispitati preduzeće u uporedljivoj pravnoj i faktičkoj situaciji, da li su zadruge uporedljive sa preduzećima? Paint Graphos, C-78/08 i C-80/08
- Važno pitanje u slučajevima vezanim za oporezivanje: uspostavljanje referentnog okvira

4. Uticaj na konkurenciju i trgovinu

- Potencijalni uticaj je dovoljan
- Opšte pretpostavljeni, nije potrebna stvarna analiza, neposredni i posredni efekti
- Dovoljna mogućnost narušavanja (pretpostavka) na liberalizovanim tržištima široko tumačenje
- Operativna pomoć po definiciji narušava konkurenciju
- Lokalne usluge – geografski ograničeni efekti se rijetko kad prihvataju (Heiser C-172/03)
- Nisu bitna preduzeća koja se bave samo izvozom (utakmica na izvoznom tržištu, C-494/06 P Italija protiv Komisije)
- Uz pomoć korisnik može biti jači u drugim segmentima (italijanski pružaoci lokalnih javnih usluga – ACEA T-297/02.)

Okvir državne pomoći

- Sistem izuzetaka od opšte zabrane odobravanja pomoći
- SSP član 73. 2 odnosi se na pravo za procjenu dodijeljene pomoći
- Izuzeci u Ugovoru o funkcionisanju EU
  - Socijalna pomoć pojedincima
  - Štete izazvane prirodnim katastrofama
  - Razvoj područja sa niskim ekonomskim rezultatima
  - Zajednički EU projekti, rješavanje ozbiljnih poremećaja u ekonomiji
  - Određene ekonomske oblasti ako to nema negativan uticaj na uslove trgovanja u mjeri koja je protivna zajedničkom interesu
  - Kultura i nacionalna baština

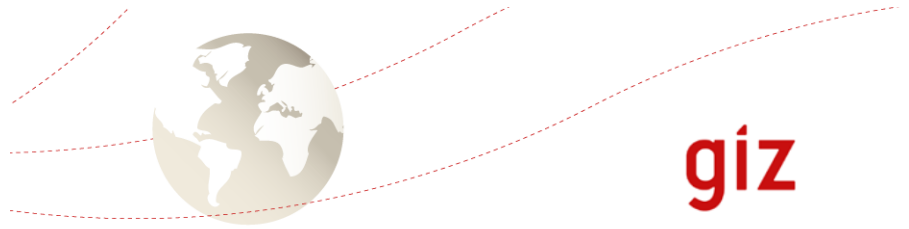
njemačka
saradnja

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

System of exemptions

State Aid Management Project
Funded by the European Union

• Opcije

Regulativa o de minimis pomoći
=> Nema pomoći u značenju čl. 107(1)

član 107(2): pomoć kompatib. sa UT
• pomoć pojedincima
• prir. katastrofe; vanredne okolnosti

Čl. 107(3):pomoć može biti komp.sa UT
• nerazvijenost i član 349 regioni
• evropski projekti; ozbiljan poremećaj
• određene privr. djelatnosti ili područja
• kultura i baština
• ostalo

Član 42: poljoprivreda
Član 93: javni prevoz
Član 106(2): SGEI

SGEI
paket
PSO
Regulativa

• Uslovi definisani u

Horizontalne smjernice:

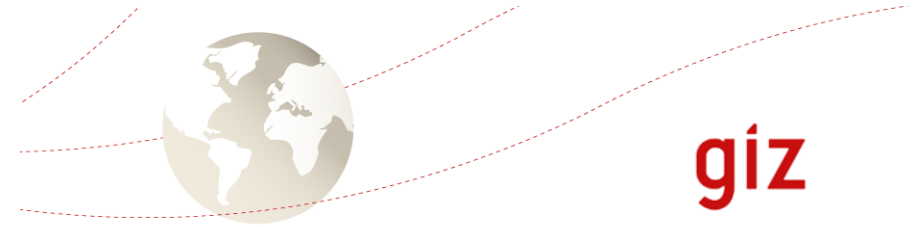
- regionalni razvoj
- zaštita životne sredine
- istraživanje, razvoj i inovacije
- spasavanje i rekonstrukcija
- fiskalna pomoć
- rizični kapital
- garancije
-

Sektorske smjernice

- finansijski sektor
- poljoprivreda i ribarstvo
- saobraćaj
- radiodifuzija
- broadband
- električna energija, ETS
- brodogradnja

Regulative

- GBER
- poljoprivreda i ribarstvo
- uglj (Odluka)
-

Sistem izuzetaka

- Horizontalna i sektorska pravila
- Zasnovano na „testu balansiranja”: pozitivni i negativni efekti pomoći
- EU okvir pretočen u crnogorsko zakonodavstvo
- Nakon pristupanja EU – EU propisi se primjenjuju direktno i Evropska komisija ima jedina kompetenciju da odlučuje o usklađenosti

Nacionalni okvir

Nacionalni zakonski akti:

- Zakon o kontroli državne pomoći – opšte definicije i institucionalni okvir
- Uredba o detaljnim kriterijumima, uslovima i načinu odobravanja državne pomoći– intenzitet pomoći, prihvatljivi troškovi, itd.
- Uredba o načinu i postupku dostavljanja prijave o državnoj pomoći
- Uredba o načinu vođenja evidencije o državnoj pomoći
- Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o odobrenoj državnoj pomoći